

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งผลการวิจัยจะได้นำเสนอตามกรอบระยะเวลาของการดำเนินงาน ดังนี้

ผลการศึกษา ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

จากการดำเนินงานในระยะที่ 1 ได้ผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผลการจัดทำร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร รายวิชาทัศนศิลป์

1.1 หลักสูตร

ผู้วิจัยได้จัดทำร่างหลักสูตร โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่วิเคราะห์ได้ มาใช้ประกอบการออกแบบหลักสูตร โดยได้นำข้อคิดเห็นของครูผู้ร่วมวิจัยมาใช้ในการจัดทำร่างหลักสูตร รวมถึงคู่มือการใช้หลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรง่ายต่อการนำไปใช้จริงในระดับห้องเรียน และเพื่อให้ครูเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาที่ตนเองจะทำการสอน ทั้งนี้ ในการจัดทำร่างหลักสูตร ใช้ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของ อุมพร หล่อสมฤดี (2545 : 79) และได้กำหนดองค์ประกอบตามเงื่อนไข และหลักเกณฑ์ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยแนวทางการบริหารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1 ความนำ

การปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งกำหนดให้ยึดหลักที่ว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ทั้งนี้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยมุ่งหวังว่าจะนำไปสู่การพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมี

นโยบายที่จะเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลง และเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชนผู้ศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสมชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน ในแต่ละระดับ นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนด โครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และยังเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีลักษณะเป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรระดับชั้นเรียน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมไปถึงมาตรฐานการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 252 : 39) ดังนั้น ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องศึกษาความเชื่อมโยงของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จุดเน้นคุณภาพของผู้เรียนและสาระท้องถิ่นของเขตพื้นที่การศึกษา และหลักสูตรของสถานศึกษา จากนั้นครูผู้สอนจะต้องศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การสอน ก่อนที่จะจัดเตรียมการเรียนการสอนต่อไป กระบวนการอันนี้เราเรียกว่า "กระบวนการพัฒนาหลักสูตรรายวิชา" (สุราษฎร์ พรหมจันทร์. 2552 : 3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิต มนุษย์กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ สาระทัศนศิลป์เป็นหนึ่งในสามสาระพื้นฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

องค์ประกอบศิลป์ ทักษะ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จากเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นครบทั้ง 4 แขนงหลัก อันประกอบด้วย

1. สุนทรียศาสตร์ (Art Aesthetics)
2. ศิลปะปฏิบัติ (Art Production)
3. ศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism)
4. ประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History)

การนำเอาแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ถือเป็นพัฒนาการในการจัดการเรียนการสอนศิลปะแนวใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้แพร่หลายไปยังประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก ซึ่งรวมไปถึงประเทศไทย ที่ผ่านมามีแนวคิดดังกล่าว ยังไม่สอดคล้องกับหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ไม่มีการเรียนการสอนศิลปะเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน จะมีเฉพาะวิชาเลือกให้กับนักเรียนที่มีความสนใจและความถนัดเฉพาะทาง ดังนั้นเป้าหมายการเรียนการสอนศิลปะหลักสูตรเก่า จึงเป็นไปเพื่อความเป็นเลิศทางด้านศิลปะ และนักเรียนที่เลือกเรียนก็มุ่งที่จะศึกษาต่อทางด้านศิลปะโดยตรง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทำให้การเรียนการสอนวิชาศิลปะกลายเป็นวิชาพื้นฐานบังคับเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนักเรียนทุกคนไม่ว่าเป็นแผนการเรียนใด จะต้องเรียนวิชาศิลปะตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่หลักสูตรกำหนดให้ ดังนั้น เนื้อหาในการเรียนการสอนจึงควรที่จะมีแบบแผนหลักเกณฑ์ มีหลักการทฤษฎีที่ชัดเจน ไม่เน้นเฉพาะศิลปะปฏิบัติซึ่งเป็นการแสดงออกเฉพาะตัวเพียงอย่างเดียว (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2548 : 55-56) และนอกจากนั้นหลักการและเหตุผลของพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ยังเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่ความเป็น “มนุษย์ที่มีวัฒนธรรม” ถือได้ว่ามีสอดคล้องกับจุดหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นอย่างยิ่ง

จากจุดหมายการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และวิธีการจัดการเรียนการสอนศิลปะ ที่มีเป้าหมายใน การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิง แบบแผน (DBAE) ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์ ชั้นมัธยม ศึกษาตอนปลาย โดยเชื่อว่าจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการ เรียนรู้ศิลปะได้อย่างมีคุณภาพ

1.1.2 หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นหลักสูตรที่ พัฒนารับขึ้นตามหลักการ ดังนี้

- 1) เป็นหลักสูตรระดับสถานศึกษา ซึ่งพัฒนามาจากหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้แนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)
- 2) เป็นหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ที่สมดุลทั้ง 4 แกนหลักของทัศนศิลป์ ประกอบด้วย ศูนย์ศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติ ศิลปะวิจารณ์ และประวัติศาสตร์ศิลป์
- 3) เป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการ จัดการเรียนการสอนในปีใดก็ได้ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.1.3 เป้าหมายของหลักสูตร

เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในหลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายแล้วผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

- 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนธาตุ และองค์ประกอบศิลป์
- 2) สร้างสรรค์และนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดย เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่เหมาะสม
- 3) ใช้เทคนิค วิธีการ ของศิลปิน ในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ได้ถูกต้องตามหลักการ วิจารณ์งานศิลปะ
- 5) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม
- 6) เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิ ปัญญาไทยและสากล
- 7) ชื่นชม และประยุกต์ใช้งานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน ได้อย่าง เหมาะสม

1.1.4 มาตรฐานและตัวชี้วัดช่วงชั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พัฒนาจากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดช่วงชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ดังนี้

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วยตัวชี้วัดช่วงชั้น ดังต่อไปนี้

ม.4-6/1 วิเคราะห์การใช้ทัศนธาตุ และหลักการออกแบบในการสื่อความหมาย ในรูปแบบต่าง ๆ

ม.4-6/2 บรรยายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์ โดยใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์

ม.4-6/3 วิเคราะห์การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์

ม.4-6/4 มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์

ม.4-6/5 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ด้วยเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยเน้นหลักการออกแบบและการจัดองค์ประกอบศิลป์

ม.4-6/6 ออกแบบงานทัศนศิลป์ได้เหมาะสมกับ โอกาสและสถานที่

ม.4-6/7 วิเคราะห์และอธิบายจุดมุ่งหมายของศิลปินในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิคและเนื้อหา เพื่อสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์

ม.4-6/8 ประเมินและวิจารณ์งานทัศนศิลป์ โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ

ม.4-6/9 จัดกลุ่มงานทัศนศิลป์เพื่อสะท้อนพัฒนาการและความก้าวหน้าของตนเอง

ม.4-6/10 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ไทย สากล โดยศึกษาจากแนวคิด และวิธีการสร้างงานของศิลปินที่ตนชื่นชอบ

ม.4-6/11 วาดภาพ ระบายสีเป็นภาพล้อเลียน หรือภาพการ์ตูนเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ประกอบด้วยตัวชี้วัดช่วงชั้น ดังต่อไปนี้

ม.4-6/12 วิเคราะห์ และเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ ในรูปแบบ ตะวันออกและรูปแบบตะวันตก

ม.4-6/13 ระบุงานทัศนศิลป์ของศิลปินที่มีชื่อเสียง และบรรยายผลตอบรับของสังคม

ม.4-6/14 อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่มีผลต่องานทัศนศิลป์ในสังคม

1.1.5 โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์ ใช้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) โดยจัดเป็นรายวิชาพื้นฐานใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รวม 20 สัปดาห์ต่อภาคเรียน จำนวน 1 หน่วยกิต และมีโครงสร้างเนื้อหา ดังนี้

1) คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา วิเคราะห์ทัศนธาตุ หลักการออกแบบ และการสื่อความหมายในลักษณะต่าง ๆ ปฏิบัติการสร้างสรรค้งานตามหลักการออกแบบและการจัดองค์ประกอบศิลป์ วิเคราะห์ จุดมุ่งหมายในการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ เทคนิค แนวคิด วิธีการและเนื้อหาในการสร้างงานของศิลปิน ศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันออกและตะวันตก ศึกษางานทัศนศิลป์ของศิลปินที่มีชื่อเสียง และอิทธิพลของวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่มีผลต่องานทัศนศิลป์

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถบรรยายจุดประสงค์และเนื้อหาของผลงานทัศนศิลป์โดยใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ มีทักษะในการสร้างสรรค์ผลงาน การประเมินและวิจารณ์งานทัศนศิลป์ โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ จัดกลุ่มงานทัศนศิลป์เพื่อสะท้อนพัฒนาการและความก้าวหน้าของตนเอง เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

2) หน่วยการเรียนรู้

2.1) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พื้นฐานงานศิลป์

(1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะ

(2) ศัพท์ทางทัศนศิลป์

2.2) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สร้างสรรค์งานศิลป์

(1) ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ

(2) เทคนิค วัสดุ อุปกรณ์ กระบวนการในการสร้างงานทัศนศิลป์

(3) หลักการออกแบบและการจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยเทคโนโลยี

(4) การออกแบบงานทัศนศิลป์

(5) การวาดภาพล้อเลียนหรือภาพการ์ตูน

2.3) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ตามรอยศิลปิน

(1) วัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทาง

ทัศนศิลป์

(2) จุดมุ่งหมายของศิลปินในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิคและ

เนื้อหาในการสร้างงานทัศนศิลป์

(3) การสร้างงานทัศนศิลป์จากแนวคิดและวิธีการของศิลปิน

2.4) หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง วิจารณ์งานศิลป์

(1) ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ

(2) การจัดทำแฟ้มสะสมงานทัศนศิลป์

2.5) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ย้อนรอยอดีต

(1) งานทัศนศิลป์รูปแบบตะวันออกและตะวันตก

(2) งานทัศนศิลป์ของศิลปินที่มีชื่อเสียง

(3) อิทธิพลของวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่มีผลต่องานทัศนศิลป์

1.1.6 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ยึดหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติเนื้อหาของแต่ละหน่วย ซึ่งประกอบ
ไปด้วยกิจกรรมหลัก ดังนี้

1) การบรรยาย

2) การสาธิต

3) อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4) การสืบเสาะแสวงหาความรู้

- 5) การฝึกปฏิบัติ
  - 6) การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ วิจาร์ณ
  - 7) การจัดทำแฟ้มสะสมงาน
- 1.1.7 สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้

จากความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ตามจุดเน้นของหลักสูตร จึงมีการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ ที่เหมาะสม ดังนี้

- 1) สื่อการเรียนการสอน
  - 1.1) เอกสารประกอบการเรียนรู้
  - 1.2) ใบงาน
  - 1.3) รูปภาพ
  - 1.4) ตัวอย่างผลงาน
  - 1.5) Power Point
- 2) แหล่งเรียนรู้
  - 2.1) ห้องสมุด Library
  - 2.2) ห้องมัลติมีเดีย Multimedia room
  - 2.3) ห้องสืบค้นข้อมูล Resource Center

1.1.8 การวัดและประเมินผล

1) รูปแบบการประเมิน

เนื่องด้วยหลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่จัดทำขึ้นตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ดังนั้น ในการวัดและประเมินผล จึงยึดกรอบการประเมินตามแนวคิดดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1) ศิลปะปฏิบัติ

เป็นการประเมินกระบวนการทำงานและผลงานที่ผู้เรียนสร้างสรรค์ขึ้น โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานและแบบประเมินผลงาน

1.2) สุนทรียศาสตร์

เป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทฤษฎีความงาม โดยใช้แบบประเมินความคิดเห็นและแบบทดสอบ ทั้งนี้ จะบูรณาการกับการเรียนรู้ร่วมกับแกนอื่น ๆ

1.3) การวิจารณ์ผลงานศิลปะ

เป็นการประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์ผลงานศิลปะ โดยใช้หลักการและทฤษฎีการวิจารณ์ เน้นการปฏิบัติจริง

1.4) ประวัติศาสตร์ศิลปะ

เป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา แนวคิดความเชื่อในการแสดงออกทางด้านศิลปะ รวมถึงอิทธิพลต่าง ๆ ที่มีต่อวัฒนธรรมของคนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยใช้แบบประเมินรายงานการศึกษาค้นคว้า และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

2) เกณฑ์การวัดและประเมินผล

เนื่องด้วยหลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นหลักสูตรที่ใช้จัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ในการวัดและการประเมินผลจึงอิงเกณฑ์การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

2.1) ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนอย่างน้อยร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด จึงจะมีสิทธิ์ในการสอบ

2.2) ผู้เรียนต้องปฏิบัติงานหรือกิจกรรมให้ครบตามที่หลักสูตรกำหนดให้ จึงจะได้รับการตัดสินผลการเรียน

2.3) ผลการเรียนตัดสินจากคะแนนที่นักเรียนทำกิจกรรมและคะแนนจากการทดสอบ ซึ่งการตัดสินระดับผลการเรียนกำหนดจากค่าคะแนน ดังนี้

3) ระดับผลการเรียน

การตัดสินผลการเรียนได้กำหนดผลการเรียนเป็น 8 ระดับ ตามข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2. คู่มือการใช้หลักสูตร

เอกสารคู่มือการใช้หลักสูตร รายวิชาทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1.2.1 คำชี้แจงแนวทางการใช้หลักสูตร มีส่วนประกอบดังนี้

- 1) แนวคิดและหลักการของหลักสูตร
- 2) คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน
- 3) การออกแบบการเรียนรู้

4) คำอธิบายรายวิชา

5) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดช่วงชั้น กับ 4 จุดเน้น ของแนวคิดพหุ
ศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

6) โครงสร้างรายวิชา

1.2.2 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ที่จัดทำขึ้นตามหลักการออกแบบการ
เรียนรู้แบบย้อนกลับ Backward Design ของ Grant Wiggins และ Jay Mc Tighe ซึ่งเป็นการ
ออกแบบการเรียนรู้อิงมาตรฐานการเรียนรู้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยแต่ละแผน จะมีองค์ประกอบหลักสำคัญ คือ

1) เป้าหมายการเรียนรู้

2) การออกแบบการวัดประเมินผล

3) การวางแผนการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้มีจำนวน 5 แผน ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พื้นฐานงานศิลป์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สร้างสรรค์งานศิลป์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ตามรอยศิลปิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง วิจารณ์งานศิลปะ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ย้อนรอยอดีต

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

หลังจากที่ผู้วิจัยร่วมกับครูผู้ร่วมวิจัยทั้ง 4 คน ได้ร่วมกันจัดทำร่างหลักสูตร และ
เอกสารประกอบหลักสูตรแล้วเสร็จ ผู้วิจัยได้นำเอกสารดังกล่าวไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ เพื่อที่จะขอคำแนะนำ หลังจากนั้นจึงได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบ
คุณภาพร่างเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ด้าน
การเรียนการสอนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 2 คน
ด้านการสอนรายวิชาศิลปะ จำนวน 2 คน ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2 คน และด้านการวัดและ
ประเมินผล 1 คน รวม 7 คน (รายชื่อตามภาคผนวก ค) โดยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ ผลการประเมินมี ดังนี้

2.1 คุณภาพหลักสูตร

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการประเมินคุณภาพร่างหลักสูตร
โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ความนำ			
1.1 ความจำเป็นต่อสภาพปัญหาปัจจุบัน	4.57	0.53	มากที่สุด
1.2 ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน	4.71	0.49	มากที่สุด
1.3 ความสมเหตุสมผลที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรนี้ ..	4.86	0.49	มากที่สุด
2. หลักการของหลักสูตร			
2.1 มีแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม	3.86	0.69	มาก
2.2 สามารถนำไปใช้ได้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย ...	4.14	0.69	มาก
3. เป้าหมายของหลักสูตร			
3.1 มีความชัดเจน	3.86	0.69	มาก
3.2 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.00	0.82	มาก
3.3 มีความเป็นไปได้	4.29	0.76	มาก
3.4 ครอบคลุมความรู้และทักษะตามแนวคิดพหุ ศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)	4.43	0.53	มาก
4. โครงสร้างของหลักสูตร			
4.1 ตอบสนองต่อเป้าหมายของหลักสูตร	4.00	0.82	มาก
4.2 ความชัดเจนในการเขียนคำอธิบายรายวิชา	4.14	0.69	มาก
4.3 เนื้อหาครอบคลุมความรู้และทักษะตาม แนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)	4.43	0.53	มาก
4.4 การจัดหน่วยการเรียนรู้	4.00	0.82	มาก
4.5 การจัดเรียงลำดับของเนื้อหา	4.00	0.82	มาก
5. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
5.1 มีความเป็นไปได้	4.57	0.53	มากที่สุด
5.2 เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน	4.57	0.53	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
5.3 มีความหลากหลาย	4.29	0.76	มาก
5.4 น่าสนใจและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	4.29	0.76	มาก
5.5 ผู้เรียนมีส่วนร่วม	4.57	0.53	มากที่สุด
5.6 ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ...	4.43	0.53	มาก
5.7 ส่งเสริมให้มีเจตคติที่ดีต่อรายวิชาที่สนศึกษาปี	4.43	0.53	มาก
เฉลี่ยรวม	4.30	0.70	มาก

จากตารางที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่าเอกสารร่างหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.70) และเมื่อพิจารณารายประเด็นจะพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความสมเหตุผลที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรนี้ ($\bar{X}=4.86$, S.D.=0.70) รองลงมา คือ ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน ($\bar{X}=4.71$, S.D.=0.49) นอกจากนั้นยังมีประเด็นที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน คือ ความจำเป็นต่อสภาพปัญหาปัจจุบัน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเป็นไปได้ เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน และผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.53) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากัน 2 ประเด็น คือ มีแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม และความชัดเจนของเป้าหมายของหลักสูตร ($\bar{X}=3.86$, S.D.=0.69) แต่คุณภาพความเหมาะสมยังอยู่ในระดับมาก

2.2 คุณภาพคู่มือการใช้หลักสูตร

ส่วนที่ 1 คำชี้แจงแนวทางการใช้หลักสูตร

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน การประเมินคุณภาพเอกสาร ประกอบหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. แนวคิดและหลักการของหลักสูตร			
1.1 สะท้อนแนวคิดและหลักการ	4.00	0.82	มาก
1.2 มีความชัดเจนสื่อเป้าหมายได้	3.86	0.69	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
2. คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน			
2.1 ขั้นตอนมีความชัดเจน	4.00	0.82	มาก
2.2 มีรายละเอียดในการอธิบายและสร้างความเข้าใจ	4.43	0.79	มาก
2.3 สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.14	0.69	มาก
3. การออกแบบการเรียนรู้			
3.1 การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง	4.29	0.76	มาก
3.2 สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)	4.43	0.53	มาก
3.3 คำอธิบายรายวิชามีความชัดเจนครอบคลุมทุกองค์ประกอบ	4.29	0.76	มาก
4. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
4.1 มีรายละเอียดชัดเจนเข้าใจง่าย	4.43	0.76	มาก
4.2 ครอบคลุมแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)	4.57	0.53	มากที่สุด
4.3 มีความหลากหลาย	3.86	0.69	มาก
4.4 นำไปใช้เป็นแนวทางได้จริง	4.14	0.69	มาก
5. การกำหนดโครงสร้างรายวิชา			
5.1 การกำหนดหน่วยการเรียนรู้	4.14	0.69	มาก
5.2 การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้	4.57	0.53	มากที่สุด
5.3 การกำหนดเวลาเรียน	4.29	0.76	มาก
5.4 การกำหนดภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ	4.29	0.76	มาก
เฉลี่ยรวม	4.25	0.69	มาก

จากตารางที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเอกสารประกอบหลักสูตร ส่วนที่ 1 แนวทางการใช้หลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.69) และถ้าหากพิจารณา รายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.53) ได้แก่ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครอบคลุมแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และการกำหนดน้ำหนักคะแนนประจำหน่วยการเรียนรู้ ส่วนประเด็นอื่น ๆ จะมีค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 2 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน จากการประเมินคุณภาพการ ออกแบบการสอนหน่วยการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	พื้นฐานงานศิลป์	4.21	0.72	มาก
2	สร้างสรรค์งานศิลป์	4.17	0.73	มาก
3	ตามรอยศิลปิน	4.15	0.73	มาก
4	วิจารณ์งานศิลปะ	4.16	0.74	มาก
5	ย้อนรอยอดีต	4.21	0.72	มาก
เฉลี่ยรวม		4.18	0.72	มาก

จากตารางที่ 4 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเอกสารประกอบหลักสูตรส่วนที่เป็นการออกแบบ การเรียนรู้ มีคุณภาพความเหมาะสมของการออกแบบ ภาพรวมทุกหน่วยการเรียนรู้อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.21$, S.D.=0.69) และถ้าหากพิจารณารายหน่วยการเรียนรู้ พบว่า หน่วยการเรียนรู้ที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน 2 หน่วย คือ พื้นฐานงานศิลป์และย้อนรอยอดีต โดยที่มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$, S.D.=0.72) ส่วนอีก 3 หน่วยการเรียนรู้ที่เหลือ มีระดับความ เหมาะสมในระดับมากเช่นกัน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน จากการประเมินคุณภาพ
การออกแบบการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้			
1.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและ เป้าหมายหลักสูตรมีความเชื่อมโยง กันอย่างเหมาะสม	4.29	0.76	มาก
1.2 การเขียนสาระสำคัญประจำหน่วย การเรียนรู้	3.86	0.69	มาก
1.3 การตั้งคำถามสำคัญ	4.00	0.82	มาก
1.4 การกำหนดสาระการเรียนรู้	4.43	0.79	มาก
1.5 การกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน .	4.14	0.69	มาก
1.6 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ...	4.29	0.76	มาก
1.7 ความสัมพันธ์ของแนวคิดพหุศิลป์ศึกษา เชิงแบบแผน (DBAE) กับเป้าหมายการ เรียนรู้	4.14	0.90	มาก
2. การออกแบบการวัดและประเมินผล			
2.1 ความสอดคล้องของชิ้นงาน/ภาระงาน กับเป้าหมายการเรียนรู้	4.29	0.76	มาก
2.2 การกำหนดประเด็นการประเมิน	4.29	0.76	มาก
2.3 การอธิบายระดับคุณภาพคะแนน	4.57	0.53	มากที่สุด
3. การวางแผนการเรียนรู้			
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ เป้าหมายการเรียนรู้	3.86	0.69	มาก
3.2 กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุม ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะสำคัญและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.00	0.82	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3.3 กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม สามารถนำผู้เรียนไปสู่การสร้างชิ้นงาน ภาระงาน	4.14	0.69	มาก
3.4 กำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	4.57	0.53	มากที่สุด
3.5 สื่อการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมมีความ เหมาะสมกับเวลาและการนำไป ประยุกต์ใช้ได้จริง	4.29	0.76	มาก
เฉลี่ยรวม	4.21	0.72	มาก

จากตารางที่ 5 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าคุณภาพของการออกแบบการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$, S.D.=0.72) ซึ่งมีประเด็นการอธิบายระดับคุณภาพคะแนน และการกำหนดเวลาได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ มีความเหมาะสมมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.53) รองลงมา คือ ประเด็นการกำหนดสาระการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.79) ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน จากการประเมินคุณภาพการ
ออกแบบการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้			
1.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและ เป้าหมายหลักสูตรมีความเชื่อมโยง กันอย่างเหมาะสม	4.00	0.82	มาก
1.2 การเขียนสาระสำคัญประจำหน่วย การเรียนรู้	3.86	0.69	มาก
1.3 การตั้งคำถามสำคัญ	4.00	0.82	มาก
1.4 การกำหนดสาระการเรียนรู้	4.43	0.79	มาก
1.5 การกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ...	4.14	0.69	มาก
1.6 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.29	0.76	มาก
1.7 ความสัมพันธ์ของแนวคิดพุทธิศิลป์ศึกษา เชิงแบบแผน (DBAE) กับเป้าหมาย การเรียนรู้	4.14	0.90	มาก
2. การออกแบบการวัดและประเมินผล			
2.1 ความสอดคล้องของชิ้นงาน/ภาระงานกับ เป้าหมายการเรียนรู้	4.29	0.76	มาก
2.2 การกำหนดประเด็นการประเมิน	4.43	0.79	มาก
2.3 การอธิบายระดับคุณภาพคะแนน	4.29	0.76	มาก
3. การวางแผนการเรียนรู้			
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับเป้าหมาย การเรียนรู้	3.86	0.69	มาก
3.2 กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุม ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะสำคัญและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.14	0.69	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3.3 กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม สามารถนำผู้เรียนไปสู่การสร้างชิ้นงาน ภาระงาน	4.00	0.82	มาก
3.4 กำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	4.29	0.76	มาก
3.5 สื่อการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมมีความ เหมาะสมกับเวลาและการนำไปประยุกต์ ใช้ได้จริง	4.43	0.53	มาก
เฉลี่ยรวม	4.17	0.73	มาก

จากตารางที่ 6 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าคุณภาพของการออกแบบการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.73) ซึ่งมีประเด็นการกำหนดสาระการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม มีความเหมาะสมกับเวลา และการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน คือ ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.53) ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน จากการประเมินคุณภาพการออกแบบการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้			
1.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและ เป้าหมายหลักสูตรมีความเชื่อมโยง กันอย่างเหมาะสม	4.14	0.69	มาก
1.2 การเขียนสาระสำคัญประจำหน่วย การเรียนรู้	3.86	0.69	มาก
1.3 การตั้งคำถามสำคัญ	4.00	0.82	มาก
1.4 การกำหนดสาระการเรียนรู้	4.43	0.79	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.5 การกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	4.00	0.82	มาก
1.6 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.14	0.76	มาก
1.7 ความสัมพันธ์ของแนวคิดพหุศิลป์ศึกษา เชิงแบบแผน (DBAE) กับเป้าหมายการ เรียนรู้	4.14	0.90	มาก
2. การออกแบบการวัดและประเมินผล			
2.1 ความสอดคล้องของชิ้นงาน/ภาระงาน กับเป้าหมายการเรียนรู้	4.29	0.76	มาก
2.2 การกำหนดประเด็นการประเมิน	4.43	0.79	มาก
2.3 การอธิบายระดับคุณภาพคะแนน	4.29	0.76	มาก
3. การวางแผนการเรียนรู้			
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ เป้าหมายการเรียนรู้	3.86	0.69	มาก
3.2 กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุม ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะสำคัญและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ..	4.14	0.69	มาก
3.3 กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม สามารถนำผู้เรียนไปสู่การสร้างชิ้นงาน ภาระงาน	4.14	0.69	มาก
3.4 กำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	4.00	0.82	มาก
3.5 สื่อการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมมีความ เหมาะสมกับเวลาและการนำไป ประยุกต์ใช้ได้จริง	4.29	0.76	มาก
เฉลี่ยรวม	4.15	0.73	มาก

จากตารางที่ 7 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าคุณภาพของการออกแบบการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.73) ซึ่งมีประเด็นการอธิบายระดับคุณภาพคะแนน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.74) ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน จากการประเมินคุณภาพการออกแบบการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้			
1.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและเป้าหมายหลักสูตรมีความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม	4.29	0.76	มาก
1.2 การเขียนสาระสำคัญประจำหน่วยการเรียนรู้	3.86	0.69	มาก
1.3 การตั้งคำถามสำคัญ	4.00	0.82	มาก
1.4 การกำหนดสาระการเรียนรู้	4.43	0.79	มาก
1.5 การกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	4.14	0.69	มาก
1.6 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ...	4.29	0.76	มาก
1.7 ความสัมพันธ์ของแนวคิดพุทธิศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) กับเป้าหมายการเรียนรู้	4.14	0.90	มาก
2. การออกแบบการวัดและประเมินผล			
2.1 ความสอดคล้องของชิ้นงาน/ภาระงานกับเป้าหมายการเรียนรู้	4.29	0.76	มาก
2.2 การกำหนดประเด็นการประเมิน	4.43	0.79	มาก
2.3 การอธิบายระดับคุณภาพคะแนน	4.00	0.82	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3. การวางแผนการเรียนรู้			
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ เป้าหมายการเรียนรู้	3.86	0.69	มาก
3.2 กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุม ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะสำคัญและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.14	0.69	มาก
3.3 กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม สามารถนำผู้เรียนไปสู่การสร้างชิ้นงาน ภาระงาน	4.14	0.69	มาก
3.4 กำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	4.14	0.90	มาก
3.5 สื่อการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมมีความ เหมาะสมกับเวลาและการนำไป ประยุกต์ใช้ได้จริง	4.29	0.76	มาก
เฉลี่ยรวม	4.16	0.74	มาก

จากตารางที่ 8 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าคุณภาพของการออกแบบการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.74) ซึ่งมีประเด็นการกำหนดสาระการเรียนรู้ และการกำหนดประเด็นการประเมิน มีค่าความเหมาะสมสูงสุดเท่ากัน คือ ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.79) ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน จากการประเมินคุณภาพการ
ออกแบบการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้			
1.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและ เป้าหมายหลักสูตรมีความเชื่อมโยง กันอย่างเหมาะสม	4.29	0.76	มาก
1.2 การเขียนสาระสำคัญประจำหน่วยการ เรียนรู้	3.86	0.69	มาก
1.3 การตั้งคำถามสำคัญ	4.00	0.82	มาก
1.4 การกำหนดสาระการเรียนรู้	4.43	0.79	มาก
1.5 การกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	4.14	0.69	มาก
1.6 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ...	4.29	0.76	มาก
1.7 ความสัมพันธ์ของแนวคิดพุทธิศิลป์ศึกษา เชิงแบบแผน (DBAE) กับเป้าหมายการ เรียนรู้	4.14	0.90	มาก
2. การออกแบบการวัดและประเมินผล			
2.1 ความสอดคล้องของชิ้นงาน/ภาระงานกับ เป้าหมายการเรียนรู้	4.29	0.76	มาก
2.2 การกำหนดประเด็นการประเมิน	4.43	0.79	มาก
2.3 การอธิบายระดับคุณภาพคะแนน	4.57	0.53	มากที่สุด
3. การวางแผนการเรียนรู้			
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ เป้าหมายการเรียนรู้	3.86	0.69	มาก
3.2 กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุม ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะสำคัญและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.14	0.69	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3.3 กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม สามารถนำผู้เรียนไปสู่การสร้างชิ้นงานภาระงาน	4.14	0.69	มาก
3.4 กำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	4.57	0.53	มากที่สุด
3.5 สื่อการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมกับเวลาและการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.29	0.76	มาก
เฉลี่ยรวม	4.21	0.72	มาก

จากตารางที่ 9 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าคุณภาพของการออกแบบการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$, S.D.=0.72) ซึ่งมีประเด็นการอธิบายระดับคุณภาพคะแนนและการกำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{X}=4.57$, S.D. = 0.53) ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

จากการดำเนินงานในระยะที่ 1 พบว่า เอกสารร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด มีเพียงรายละเอียดเล็กน้อยที่ทางผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เช่น การเพิ่มรายละเอียดของหลักการเกี่ยวกับแนวคิดพหุศัลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ลงในบทนำของเอกสารคู่มือการใช้หลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวตามที่ปรากฏในคู่มือการใช้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์

ผลการศึกษา ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้หลักสูตร

หลังจากที่ผู้วิจัยได้นำเอกสารร่างหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการประเมิน และได้ทำการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะแล้ว การดำเนินงานเริ่มเข้าสู่การวิจัยในระยะที่ 2 คือ การศึกษาผลการใช้หลักสูตร ได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ของ Kemmis and Mc Taggart (1988 : 79) เพื่อให้การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งระยะเวลาในการ

ดำเนินงาน คือ ภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2557 (พฤษภาคม ถึง กันยายน) ผลการดำเนินงาน มี ดังนี้

1. ด้านสภาพการใช้หลักสูตร

การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตร เป็นการดำเนินงานตามขั้นตอนของวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยแต่ละขั้นตอนมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning)

ในการวางแผนการใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้เชิญคณะครูผู้ร่วมวิจัยมาประชุมชี้แจง เพื่อทำความเข้าใจถึงขั้นตอนและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำความเข้าใจแผนการจัดการเรียนรู้ ตามคู่มือการใช้หลักสูตร มีการจัดทำปฏิทินกำหนดการสังเกตการสอนของครูแต่ละคน ซึ่งครูแต่ละคนจะถูกสังเกตการสอน หน่วยการเรียนรู้ละ 1 ครั้ง รวมคนละ 5 ครั้ง ตลอดภาคเรียน ซึ่งการดำเนินการในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากคนประสานสหวิทยาเขต พล-หนองสองห้อง และผู้บริหารของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จากการประชุมพูดคุยกับครูผู้ร่วมวิจัย ได้กำหนดตารางการติดตามการใช้หลักสูตรตรงกับตารางสอนของครูทั้ง 4 คน ดังนี้

ครูคนที่ 1 ชั่วโมงที่ 3-4 ของวันพฤหัสบดี

ครูคนที่ 2 ชั่วโมงที่ 5-6 ของวันพฤหัสบดี

ครูคนที่ 3 ชั่วโมงที่ 5-6 ของวันจันทร์

ครูคนที่ 4 ชั่วโมงที่ 5-6 ของวันอังคาร

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ (Action)

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอนของครูผู้ร่วมวิจัยทั้ง 4 คน ตลอดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 20 สัปดาห์ ตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การจัดกิจกรรมเน้นให้ดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ แต่เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการดำเนินงานที่เน้นการศึกษาข้อเท็จจริงจากบริบทที่เป็นปกติของแต่ละโรงเรียน กำหนดการสอนของครูจึงมีการเลื่อนไหลตามสภาพความเป็นจริง แต่อย่างไรก็ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทุกหน่วยจะถูกนำไปสอนจนครบตามที่หลักสูตรกำหนดการวัดและประเมินผลบางหน่วยการเรียนรู้ เป็นการประเมินกระบวนการปฏิบัติงาน และผลงานของนักเรียน ผู้วิจัยจึงเน้นให้

ครูผู้สอนได้ทำการประเมิน โดยยึดตามคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วย

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกต (Observation)

การสังเกตการสอน เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัย ได้ลงสังเกตการสอนของครูผู้ร่วมวิจัยทั้ง 4 คน จากสถานการณ์จริงในห้องเรียน ซึ่งจะดำเนินการตามปฏิทินที่ร่วมกันกำหนดไว้ ในการเข้าสังเกตการสอนครูแต่ละคนจะกำหนดหน่วยการเรียนรู้ละ 1 ครั้ง ครอบคลุมทั้ง 5 หน่วย และจากการเข้าสังเกตการสอนในแต่ละครั้งมีข้อค้นพบ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ครูคนที่ 1 ครูยังมีความกังวลเล็กน้อย ทำให้ขาดความมั่นใจในการสอน เวลาพูดเสียงเบาและมักจะใช้ภาษาถิ่นพูดแทรกเป็นประจำ การจัดลำดับขั้นตอนการสอนยังไม่ดีเท่าที่ควร นักเรียนมีการโต้ตอบน้อยมาก ครูยังขาดทักษะการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ และยังไม่สามารถอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมให้นักเรียนได้

ครูคนที่ 2 ครูมีบุคลิกภาพที่ดี มีความมั่นใจในการสอน และสามารถบริหารจัดการชั้นเรียน ได้ดี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ บรรยากาศเป็นกันเองกับนักเรียน มีการตั้งคำถามนักเรียนตลอดเวลา การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และการอธิบายรายละเอียดในเนื้อหาบางส่วนยังทำได้ไม่ดี

ครูคนที่ 3 ครูยังขาดความพร้อมเนื่องจากติดประชุมในช่วงก่อนทำการสอน จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง ครูยังใช้วิธีการอ่านจากเอกสารประกอบการสอนให้นักเรียนฟัง ยังไม่สามารถอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาเพิ่มเติมได้ แต่บรรยากาศในห้องเรียนมีความเป็นกันเอง

ครูคนที่ 4 ครูยังมีความกังวลเล็กน้อยในการถูกสังเกตการสอนจากผู้วิจัย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่เป็นธรรมชาติ เน้นการสอนแบบบรรยายจึงทำให้ใช้เวลานาน ทำให้สอนไม่ทันตามที่วางแผนการสอนไว้ นักเรียนมีการโต้ตอบกับครูน้อยมาก การควบคุมชั้นเรียนยังทำได้ไม่ดี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ครูคนที่ 1 ครูมีความมั่นใจมากขึ้นในการสื่อสารกับนักเรียน มีการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ครูไม่สามารถสาธิตการปฏิบัติงานได้ ทำให้การ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามแผนที่ออกแบบไว้ ผู้วิจัยจึงอาสาเป็นวิทยากรทำการสาธิตให้แทน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาให้การเรียนการสอนต่อเนื่องไปได้

ครูคนที่ 2 ครูยังมีความมั่นใจในการสอน สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนได้ดี อธิบายให้นักเรียนฟังได้ชัดเจน แต่ขั้นตอนการสาธิตครูยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะครูยังขาดทักษะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยช่วยทำการสาธิตแทน เหมือนในช่วงเช้าที่เข้าสังเกตครูคนที่ 1

ครูคนที่ 3 ครูมีการเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการประสานงานก่อนเข้าสังเกตการสอน โดยนำข้อแก้ไขจากครูคนที่ 1 และ คนที่ 2 ที่ทำการสอนผ่านไปแล้วมาวางแผนให้การช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้นำชีวิตวิถี ๓ การสาธิตการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะไปให้ครูทำการ ศึกษาก่อนสอน ล่วงหน้า 1 วัน และให้เปิดให้นักเรียนดูขั้นตอนการปฏิบัติงานแทนการสาธิต ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินการไปได้ด้วยดี

ครูคนที่ 4 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นธรรมชาติมากขึ้นกว่าในช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมา มีการเตรียมสื่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้วิจัยได้ประสานและแนะนำก่อนล่วงหน้า ครูใช้ชีวิต ๓ การสาธิตการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ นักเรียนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติงานได้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ครูคนที่ 1 ครูจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนมากขึ้น บรรยากาศในห้องเรียนเป็นกันเอง นักเรียนมีส่วนร่วมและมีการโต้ตอบอย่างเป็นธรรมชาติ ครูสามารถใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนได้ดีขึ้น มีการเตรียมความพร้อมมาเป็นอย่างดี นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน

ครูคนที่ 2 ครูมีความมั่นใจในการสอน มีความพร้อมในการจัดกิจกรรม ใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ได้ดี นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี ครูมีความมั่นใจและสามารถอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ของเนื้อหาเพิ่มเติมให้นักเรียนได้มากขึ้น

ครูคนที่ 3 ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่องเหมาะสมใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ได้ดี นักเรียนเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติมากขึ้น มีการโต้ตอบและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ ครูเตรียมตัวมาดีจึงสามารถอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาต่าง ๆ ได้ดี

ครูคนที่ 4 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นธรรมชาติมากขึ้น นักเรียนมีการโต้ตอบและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมสามารถใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ได้ดี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

ครูคนที่ 1 ครูมีความมั่นใจในการสอน สามารถจัดลำดับขั้นตอนการสอนตามที่ได้กำหนดไว้ การควบคุมและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเป็นไปได้อย่างดี นักเรียนมีการโต้ตอบและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น

ครูคนที่ 2 ครูมีความพร้อมสูงมาก มีความมั่นใจในการสอน สามารถบริหารจัดการชั้นเรียนได้ดี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และการอธิบายรายละเอียดพร้อมยกตัวอย่างประกอบการสอนได้เป็นอย่างดี

ครูคนที่ 3 ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถใช้สื่อและอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสม บรรยากาศภายในห้องเรียนเป็นไปด้วยดี นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

ครูคนที่ 4 ครูมีความมั่นใจ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเป็นธรรมชาติ นักเรียนมีการโต้ตอบและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ได้ดีและเหมาะสม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ครูคนที่ 1 ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถควบคุมและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี ครูใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นักเรียนมีส่วนร่วมและความสุขในการเรียนรู้

ครูคนที่ 2 ครูมีความมั่นใจในการสอน สามารถบริหารจัดการชั้นเรียนได้ดี มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม และยังสามารถอธิบายรายละเอียดในเนื้อหาได้อย่างชัดเจน นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

ครูคนที่ 3 ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอนที่ออกแบบไว้ ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนได้ดี บรรยากาศในห้องเรียนดีมาก นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

ครูคนที่ 4 มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสูง มีการเตรียมตัวเป็นอย่างดี สามารถสร้างบรรยากาศในห้องเรียนได้ดี ใช้สื่อประกอบการเรียนรู้อย่างถูกต้องเหมาะสม นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

สรุป จากการสังเกตการสอน พบว่า ในระยะสัปดาห์แรกครูทั้ง 4 คน ยังมีความกังวลกับการเข้าสังเกตการสอนแม้จะมีการเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี ผู้เรียนยังไม่กล้าตอบโต้กับครูผู้สอนมากนัก ซึ่งอาจเป็นเพราะมีผู้วิจัยอยู่ในห้องเรียนด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนยังไม่สามารถอธิบายรายละเอียดของเนื้อหา หรือยกตัวอย่างประกอบได้ดีเท่าที่ควร มีการใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเล็กน้อย แต่พอเริ่มหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 2-3 ครูเริ่มมีความมั่นใจในการพูดคุยสนทนากับนักเรียนมากขึ้น รวมถึงการโต้ตอบของผู้เรียนก็เป็นธรรมชาติ แต่เนื่องจาก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ซึ่งเป็นการสอนทักษะปฏิบัติ จึงมีข้อค้นพบที่เกิดขึ้นใหม่ คือครูผู้สอนบางคนยังไม่สามารถแสดงการสาธิต หรือช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียนขณะการปฏิบัติงานได้ดีเท่าที่ควร ผู้วิจัยทำการแก้ปัญหาโดยทำการสาธิตแทน และนำเอาภาพผลงานศิลปะให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง ซึ่งได้ช่วยทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีพอสมควร และเมื่อเข้าสู่หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติและผลงานของศิลปิน ซึ่งจะมีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย จึงทำให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการสอนและนักเรียน ได้มีโอกาสเลือกที่จะศึกษาศิลปินที่ตัวเองชื่นชอบ ทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้มีความผ่อนคลาย ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เป็นเรื่องการวิจารณ์ผลงานศิลปะ ครูผู้สอนสามารถใช้ PowerPoint ประกอบการบรรยาย และยังมีเอกสารประกอบการเรียนรู้ ทำให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมการสอนและอธิบายยกตัวอย่างได้เป็นอย่างดี หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม คุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นเนื้อหาที่ครูผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้และความถนัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองเป็นหลัก และมีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย จึงทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผลปฏิบัติ (Reflection)

เป็นการนำเอาผลการสังเกตและการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้วิจัยกับครูผู้ร่วมวิจัย มาสะท้อนให้ครูผู้ร่วมวิจัยได้มองเห็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางแก้ไขในแต่ละประเด็น ซึ่งสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริงใน

ห้องเรียน คือ ครูยังขาดทักษะและความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่จะสอน โดยข้อมูลดังกล่าวได้จากการสังเกตการสอนและจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับครู ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ไม่เคยเรียนมาก่อน ไม่ค่อยเข้าใจในเนื้อหาที่ยาก ๆ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ ศิลปะ...อยากได้สื่อการสอน เพราะเด็กไม่สามารถเข้าใจในการอธิบายของครู ซึ่งต้องมีสื่อประกอบเด็กจึงจะเห็นและคิดตามได้”

(ครูผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1. 18 กันยายน, 2557)

“...ไม่มีความรู้ทางด้านศิลปะก็ไม่กล้าแสดงออกเต็มที่ แต่ก็อยากให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ด้านศิลปะมากที่สุด...”

(ครูผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2. 18 กันยายน, 2557)

“...ถึงจะไม่ถนัดก็ต้องสอน เพราะไม่มีคนสอน...งานศิลปะส่วนใหญ่ผู้เรียนต้องได้ลงมือปฏิบัติจริง อยากให้นักเรียนได้เรียนรู้จากคนที่มีความสามารถทางด้านศิลปะ”

(ครูผู้ร่วมวิจัย คนที่ 3. 22 กันยายน, 2557)

“...รู้สึกดีที่ได้สอนวิชาทัศนศิลป์...ถึงไม่มีความรู้และความสามารถทางด้านศิลปะก็จะพัฒนาเพิ่มเติมให้มากที่สุด...”

(ครูผู้ร่วมวิจัย คนที่ 4. 23 กันยายน, 2557)

จากการสะท้อนผลการปฏิบัติของครูผู้ร่วมวิจัยทั้ง 4 คน จะเห็นว่าในเบื้องต้นครูผู้ร่วมวิจัยไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปะมาก่อน จึงทำให้ขาดความมั่นใจ แต่ทุกคนก็มีความมุ่งมั่นที่จะทำการสอนแม้จะไม่มี ความถนัดก็ตาม ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยการแนะนำเอกสารและเว็บไซต์ในการศึกษาและการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเครือข่าย <https://www.youtube.com/> ที่จะอธิบายและช่วยสาธิตการปฏิบัติงานแทนครูผู้สอน หรือการเชิญวิทยากรภายนอก หรือแม้แต่การเน้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง เป็นต้น

นอกจากผลการศึกษาที่ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการศึกษาตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแล้ว ยังมีข้อคิดเห็นที่แสดงว่าการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามแนววิศวะศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) โดยเน้นการมีส่วนร่วม

ในครั้งนี้ ทำให้ครูผู้สอนที่ไม่ได้จบทางด้านศิลปะมีความรู้ความเข้าใจในเป้าหมาย และ กระบวนการจัดการเรียน การสอนในรายวิชาทัศนศิลป์มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากบันทึกคำ สัมภาษณ์ของครูผู้ร่วมวิจัยทั้ง 4 คน ดังต่อไปนี้

“...เมื่อก่อนคิดว่าการเรียนการสอนศิลปะจะเน้นเฉพาะการวาดรูปเท่านั้น...เนื้อหา มันมีเยอะมาก และมันยากมากสำหรับคนที่ไม่ได้จบทางด้านศิลปะมา...การได้มีส่วนร่วมใน ครั้งนี้ ช่วยให้เข้าใจหลักสูตรและการสอนศิลปะมากขึ้น”

(ครูผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1. 27 กันยายน, 2557)

“...สิ่งที่ได้รู้เรื่องศิลปะมากขึ้น มีโอกาสได้เรียนรู้การวิเคราะห์หลักสูตร การ สอนวิชาศิลปะไม่คิดว่าจะมีอะไรมาขนาดนี้...เมื่อก่อนจะสอนตามหนังสือที่โรงพิมพ์ส่งมาให้ และเน้นให้นักเรียนทำงานส่ง ไม่เคยเปิดดูหลักสูตรเลย โรงเรียนมอบหมายให้สอนก็สอนไป... หลักสูตรนี้ทำให้เข้าใจวิชาศิลปะมากขึ้นและมีประโยชน์มาก...อยากให้ สพม.25 หรือทาง สหวิทยาเขต จัดอบรมเทคนิคการสอนให้ครูผู้สอนที่ไม่ได้จบวิชาเอกศิลปะ”

(ครูผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2. 27 กันยายน, 2557)

“...มันใจที่จะสอนมากขึ้น...เมื่อก่อนสอนตามหนังสือ แต่ก็ไม่ค่อยเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประวัติศาสตร์ศิลปะกับการวิจารณ์งานศิลปะ ไม่รู้เรื่องเลย...เมื่อก่อนจะไม่ สอนเลย...ตอนนี้เข้าใจมากขึ้น...ต้องสอนให้ครบตามที่หลักสูตรกำหนดให้สอน เพราะข้อสอบ O-net ก็ออกแบบเนื้อหาแบบนี้...อยากจะเข้าอบรม ศึกษางานด้านศิลปะมากขึ้น”

(ครูผู้ร่วมวิจัย คนที่ 3. 27 กันยายน, 2557)

“...ไม่ถนัดเลยแต่ก็ต้องสอน...ตอนนี้ทำให้เข้าใจการสอนศิลปะมากขึ้น เห็น แนวทางในการสอนว่าจะต้องสอนให้ครบทุกเรื่อง มีตัวอย่างแผนการสอนและสื่อการเรียนการ สอนให้แบบนี้ก็สบายใจมากขึ้น...อยากให้มีการอบรมการวาดภาพระบายสี การเขียนป้ายต่าง ๆ เพราะยังไม่มีความรู้ในด้านนี้”

(ครูผู้ร่วมวิจัย คนที่ 4. 27 กันยายน, 2557)

จากคำให้สัมภาษณ์ของครูทั้ง 4 คน แสดงให้เห็นว่า ครูมีความเข้าใจในเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะมากขึ้น เข้าใจถึงขั้นตอนในการออกแบบการสอน รวมถึงวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน และในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ นอกจากผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นแล้ว ข้อเสนอแนะจากครูผู้ร่วมวิจัยยังช่วยให้เข้าใจถึงความต้องการของครูที่จะต้องปฏิบัติการสอนในรายวิชาที่ตัวเองไม่ได้จบมาโดยตรงและไม่มีความถนัด ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพการจัดการศึกษาโดยรวม ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ คือ หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดการอบรมพัฒนาครูที่ปฏิบัติงานสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาเอก เพราะจะช่วยให้ครูกลุ่มเหล่านั้นมีความเข้าใจในหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่จะสอนมากขึ้น และเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับการปฏิบัติงานสอน

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การประเมินประสิทธิภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการสะท้อนผลลัพธ์ที่ได้จากการนำเอาหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติของครูจากทั้ง 4 โรงเรียน ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 121 คน การดำเนินงานในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เน้นการประเมินตามจุดเน้นของ 4 แกนหลักของแนวคิด พหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) โดยกำหนดประสิทธิภาพของหลักสูตรจากคำร้อยละของนักเรียน ที่มีคะแนนรวมตลอดภาคเรียน 65 คะแนน (ผลการเรียน 2.5) ขึ้นไป ซึ่งได้กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด โดยผลการเรียนวิเคราะห์จากแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ปพ.5) ผลการวิเคราะห์มี ดังนี้

ตารางที่ 10 คะแนนเฉลี่ยและคำร้อยละของคะแนนแต่ละหน่วยการเรียนรู้

	หน่วยการเรียนรู้ที่					สอบปลายภาค	รวมทั้งหมด
	1	2	3	4	5		
คะแนนเต็ม	10	20	10	10	30	20	100
คะแนนเฉลี่ย	6.98	16.21	7.03	6.83	20.17	14.54	71.76
คิดเป็นร้อยละ	69.8	81.05	70.3	68.3	67.24	72.7	71.76

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคะแนนผลการเรียนของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สร้างสรรค์งานศิลป์ สูงที่สุด คือ 16.21 จาก 20 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 81.05 รองลงมาคือหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ตามรอยศิลปิน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 7.03 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70.3 และหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พื้นฐานงานศิลป์ มีคะแนนเฉลี่ย 6.98 คิดเป็นร้อยละ 69.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนและผลการเรียนในระดับต่าง ๆ

คะแนนผลการเรียน	จำนวนคน	ร้อยละ	หมายเหตุ
80-100	24	19.83	นักเรียนมีคะแนนรวม
75-79	28	23.14	ตั้งแต่ 65 คะแนน ขึ้นไป
70-74	32	26.45	(ผลการเรียน 2.5 ขึ้นไป)
65-69	12	9.92	จำนวน 96 คน คิดเป็น ร้อย
60-64	12	9.92	ละ 79.34
55-59	10	8.26	
50-54	3	2.48	
0-49	0	0.00	

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่าจากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 121 คน มีนักเรียนที่ได้ผลการเรียนตั้งแต่ระดับ 2.5 ขึ้นไป หรือมีคะแนนตั้งแต่ 65 ขึ้นไป จำนวน 96 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 79.34 โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 26.45 รองลงมาคือ ผลการเรียนระดับ 3.5 คิดเป็นร้อยละ 23.14 และผลการเรียนระดับ 4 คิดเป็นร้อยละ 19.83 ตามลำดับ และไม่มีนักเรียนที่ไม่ผ่านการประเมิน

3. ด้านความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนโดยใช้หลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

การประเมินความพึงพอใจของนักเรียน หลักจากที่ได้เรียนรู้จากการใช้หลักสูตร เป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) ทั้งนี้ จากการใช้แบบสอบถามนักเรียน จำนวน 119

คน (ที่มาโรงเรียนในวันที่ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล) จากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 121 คน คิดเป็นร้อยละ 98.35 ผลการประเมินมี ดังนี้

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนการประเมินความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้หลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. บุคลิกภาพของครูผู้สอน	4.29	0.70	มาก
2. การเตรียมการสอนของครู (พิจารณาจากความพร้อมของสื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ต่างๆ)	4.14	0.86	มาก
3. การจัดสภาพห้องเรียน	4.07	0.78	มาก
4. ความน่าสนใจของกิจกรรมการเรียนการสอน	4.14	0.83	มาก
5. การเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาหรือข้อสงสัย	4.20	0.84	มาก
6. ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.17	0.89	มาก
7. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มและรู้จักวิพากษ์ วิวิจารณ์	4.13	0.82	มาก
8. การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนที่ต่างไปจากครู	3.97	0.91	มาก
9. ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย	4.05	0.91	มาก
10. ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ..	4.06	0.84	มาก
11. การเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยกาปฏิบัติ	4.23	0.79	มาก
12. นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน	4.08	0.86	มาก
13. ครูมีความตั้งใจสอน ให้คำแนะนำนักเรียนในการทำกิจกรรม	4.22	0.83	มาก
14. นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข	4.22	0.77	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
15. นักเรียนนำทักษะและความรู้จากวิชานี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.26	0.76	มาก
เฉลี่ยรวม	4.15	0.83	มาก

จากตารางที่ 12 นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียน โดยใช้หลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามแนวคิดพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.83) และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า นักเรียนพึงพอใจในบุคลิกภาพของครูผู้สอนสูงสุด ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.70) รองลงมานักเรียนเห็นว่าจะนำทักษะและความรู้จากวิชานี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.76) และการเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.79) ตามลำดับ ส่วนประเด็นอื่น ๆ ก็มีระดับของความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

